نگاه

عنایت ائمه به شعر آیینی برکت می‌بخشد

شعرآیینی، محصول ترکیب زیبای عاطفه، احساس و خیال شاعراست و شاعرآیینی در زمان سرایش شعری درباره یک اتفاق یا شخصیت مذهبی و آیینی، سوار بر اسب تخیل به تاریخ سفر می‌کند. یکی از شاعران آیینی با بیان این مطلب افزود: مطالعه منابع معتبرتاریخی، دینی و نیزاشعار شاعران صاحب سبک در بارور شدن اندیشه شاعرآیینی مؤثراست. فاطمه نانی‌زاد با تاکید براین‌که شاعرتوانمند آیینی به عناصرو مؤلفه‌های بسیاری دسترسی دارد، افزود: در حیطه شعرآیینی معنا فراوان است و هرشاعری با زاویه دید خود به خلق اثر می‌پردازد. به گفته وی در این عرصه دست و پای واژه‌ها بسته است و برای بیان حق مطلب و توصیف عظمت واقعه، محدودیت وجود دارد. نانی‌زاد با بیان این که شاعر توانمند و هنرمند می‌تواند از واژه‌های اندک و محدود برای تبیین مضامین بلند استفاده کند، ادامه داد: آنچه بی‌شک به قلم شاعرآیینی برکت و اعتبار می‌دهد، عنایت خاص اهل بیت (ع) است که بدون آن بر روح و جان مخاطب تاثیر نخواهد داشت. وی با تاکید براین که اثرادبی آیینی با ارزش‌های دینی ما پیوند دارد، افزود: وقتی شاعربرای ائمه (ع) شعرمی‌سراید همین جهت معنوی و عنایت خاص است که شعرش را چون ترکیب‌بند محتشم واشعارزیبای عمان سامانی، ماندگارمی‌کند.

گفت‌وگو

گفت‌وگوی «جام جم» با حاج حسن آهن‌سازان، مداح پیشکسوت

تقوا، مداح را محبوب می‌کند

علی مظاهری
روزنامه‌نگار

طلبه حوزه امین‌الدوله آیت‌ا... حق‌شناس و فرزند پدری که از متدینان بازار و اهل منبر و روضه بود. از اساتید ایشان مجدشیرازی نام بردنی است. همچنان که همنشینی با بزرگان منبر همچون مرحوم فلسفی و شیخ رضا سراج و حاج آقا ملک و بزرگانی از این دست بر روحیه‌شان تاثیرات زیبایی گذاشته است. از سوی دیگر دوستی و همدلی با بزرگان مداحی مانند مرحوم حاج محمد علامه احمد شمشیری و حاج حسن محمدی دولابی و دیگران پایداریش را در راه نشر معارف اهل‌بیت(ع) از طریق روضه و ستایش و مدح‌شان رقم زده است. درکنارکمک‌های خیرخواهانه و رساندن بسته‌های معیشتی و اقلام اولیه زندگی مانند برنج، روغن و... به نیازمندان، با برگزاری روضه هفتگی دوشنبه‌ها در حسینیه‌ای که خودش راه‌اندازی کرده توانسته محلی برای گردهمایی دوستداران اهل‌بیت(ع) ایجاد کند و با آن صفای روحانی که درحسینیه احساس می‌شود محل رفت‌وآمد ذاکران و مداحان باشد. از سوی دیگرافرادی که از جهت مالی مشکلاتی دارند اینجا را محل برطرف‌شدن گرفتاری‌هایشان می‌شمرند. حاج حسن آن‌سازان درمداحی به اصالت و سنت تاکید دارد. خواندن قصاید بلند و طویل درستایش و مدح آل‌ا... علیهم‌السلام مهم‌ترین ویژگی مداحی‌شان است. بزرگان ازاخلاق و اخلاص و مکارم اخلاقی‌شان می‌گویند. کتابخانه شخصی حسینیه ازبی‌نظیرترین کتابخانه‌هایی است که یک مداح می‌تواند برای دانش‌پژوهی به آن اتکا کند که شامل کتاب‌های حدیث و سنت و مقاتل و اشعارو مدایح و علوم حوزوی و... است. با این پیرغلام و مداح پیشکسوت درحسینیه‌ای که سال‌هاست بوی مهرآوری حسینی و عباسی روشنش ساخته به گفت‌وگو نشستیم با وجود فشردگی برگزاری‌ها و مجالس اباعبدا... در دهه نخست محرم، بزرگان مداحی درراستای نشرمعارف حقه خاندان وحی، روی این مخلص را زمین نینداختند و این صفحه را با سخنان و رهنمودهاشان آراستند.

؟ روضه‌ها به گونه‌ای بود که شعور و معرفت از طریق‌شان به دیگر نسل‌ها منتقل می‌شد. این معرفت که در زیارتنامه‌ها و روایات آن همه تاکیدشده از طریق فقط اشک و آه به دست نمی‌آید و غنی و سرشار نمی‌شود؛ از چیستی معرفت و راه دریافتش بفرمایید.

معرفت به تنهایی کارآمد و به‌دردخور نیست. اگر معرفت باشد اما محبت نباشد فایده‌ای ندارد؛ توضیح این‌که: مامون و امین پس از هارون برای جانشینی به نبرد پرداختند. امین در چادر دارالحرب به مشورت و نقشه‌کشی و برنامه‌ریزی می‌پرداخت اما مامون بدون این کارها فی‌البداهه می‌جنگید و خودش هم بی‌پروا حتی بدون ابزار و ادوات دفاعی مانند زره و سپر به میدان جنگ می‌تاخت. مامون پس از پیروزی بر برادرش از یحیی ابن اکثم خواست وزیر دربارش شود. او به شرطی پذیرفت که مامون دلیل بی‌پروایی و بی‌احتیاطی خود را در دل میدان نبرد با برادرش بازگو کند.

مامون گفت: زمان پدرم یک روز موسی ابن جعفر(ع) مهمانش بود. پس از مجلس، ایشان را به دستور پدر تا منزل رساندم و به ایشان گفتم مرا نصیحت کنید. فرمود: تو پس از هارون به سلطنت می‌رسی. در آن دوره با فرزندان من مدارا کن.

من باور داشتم موسی ابن جعفر از خودش سخن نمی‌گوید و راستگوست و چون باید به گفته ایشان به سلطنت برسم پس تا پیش از آن زمان به من آسیبی نخواهد رسید.

ببینید! نسبت به امام چه عرفان و شناختی داشته است اما چون به امام کاظم «محبت» نداشت نمی‌توانست از خباثتش دست بکشد. به امام فقط عرفان یعنی شناخت داشت پس شناخت و معرفت وقتی کفایت می‌کند و تاثیر دارد که همراه با محبت باشد.

؟ این محبت به اهل بیت را باید خدا بدهد یا خود شخص به دست بیاورد؟

به فرموده اهل بیت با انجام دو کار می‌توان دارای محبت اهل بیت شد؛ ترک گناه و توجه محبانه به مادر و پدر.

؟ مداح اهل بیت چه بایدها و نبایدهایی را بایستی رعایت کند، زیرا به گفته مقام معظم رهبری، (نقل به‌مضمون) مردم فقط به خواندن شما توجه ندارند بلکه رفتار شما را زیر ذره‌بین می‌گذارند و دقت دارند چگونه سلوکی دارید و چگونه الگویی هستید.

مردم خیلی دقیق به جامعه مداحان توجه دارند. توجه و دقت و برخورد مردم به جامعه مداحان شوخی‌بردار نیست. آنها از مداحان توقعاتی دارند که بسیار هم بجاست. دوست دارند صداقت داشته باشند و از طرز لباس تا شیوه رفتار و برخوردش با دیگران و سلوک اجتماعی‌اش برای دیگران درس باشد.

؟ مهم‌ترین الگوی شما در راه خدمت به اهل بیت چه کسی بوده است؟

چندسالی که خدمت آیت‌ا... حق‌شناس بودیم عظمت ایشان فوق این حرف‌ها بود که ما ادعای شاگردی‌شان را داشته باشیم این حقیر یا نظیر من، کوچک‌تر از این حرف‌هاییم. ایشان استاد اخلاق بود. ایشان با بزرگواری خاصی که داشتند در جلسه‌ای که مرا دیدند دعوت کردند و به حوزه علمیه‌شان و منزل‌شان می‌رفتیم و حدود ۲۵ سال روضه می‌خواندیم. ایشان از سر بزرگواری که داشتند با ما دمخور می‌شدند چون به جامعه مداحان خیلی ارادت خاص‌الخاصی داشتند. خودشان هم خیلی اهل توسل بودند.

حضرت آقای حق‌شناس اخلاقیات را در اوج رعایت می‌کرد. مقابل افرادی که خدمت‌شان می‌آمدند از پیر تا جوان، از عالم تا جاهل بسیار خضوع داشت، بدون استثنا حتی زمان بیماری جلوی پای همه برمی‌خاست. خود این یک درس اخلاق خوب بود.

؟ اصلاح امر دین، هدف امام حسین (ع) بود. برای اصلاح امر دین در این روزگار، یک مداح پیرو اسلام ناب محمدی چه کاری باید بکند؟

عمل ما باید درس باشد. وقتی مردم ببینند که ما منظم و مرتب هستیم اخلاقیات را رعایت می‌کنیم. ناخودآگاه جذب می‌شوند اما اگر شاهد باشند که ما به اخلاقیات عمل نمی‌کنیم، هرچقدر هم خوب بخوانیم و با شعرهای خوب و... تلاش کنیم که به مجلس شور و حال ببخشیم، نمی‌شود و جذب‌کننده نخواهد بود. به عبارتی باید خلوص داشته باشیم و خلوص در قدم اول با ترک گناه به دست می‌آید.

؟ اسلام ناب محمدی با عاشورا زنده مانده. پس روشن است که دشمنان می‌کوشند با ایجاد کژروی و کژبینی در جریان روح‌بخش آن یعنی عاشورای حسینی نگاه‌ها را به سمتی ببرند که به محبت و معرفت نرسند. مثلا در انگلیس برای مراسم شیرخوارگان حسینی مجوز نمی‌دهند برای قمه‌زدن می‌دهند، چه باید کرد؟

بستگی به نیت افراد دارد. به فرمایش امام جواد(ع)، ثمره اعمال به نیت است. این اعمال یک وقت برگزاری مراسم است برای زنده‌نگهداشتن آثار سیدالشهدا با نیت خالص اما زمانی نیت کسی ترویج باطل در قالب کارهای ظاهرا دینی است، در این باره نیت افراد است که خیلی مهم به شمار می‌رود.

؟ چنانچه برای مداحی هم درس و دوره‌های متمرکز و مشخص و حساب‌شده و سنجیده می‌گذاشتند شاید شاهد این همه سلیقه‌های رنگارنگ و برخی ناهنجاری‌ها نبودیم.

بله جلسات زیادی در تهران و شهرستان‌ها وجود دارد و افرادی که خیلی مهم هستند آموزش می‌دهند که مثلا شعر را چگونه شروع و تمام کنی. لباس‌هایت چگونه باشد. برخوردهایت در مناسبت‌ها و مواقع مختلف چگونه باشد. اگر کسی طالبش باشد واقعا هست.

> **معرفت به تنهایی کارآمد و به‌دردخور نیست. اگر معرفت باشد اما محبت نباشد فایده‌ای ندارد**

؟ آن اندیشه‌محوری چیست که روح عاشورای حسینی به شمار می‌رود و آن را زنده نگه داشته است؟

معنویات است. اصلا تمام افرادی که مسلمان نبودند و به اسلام گرویدند، اغلب کسانی بوده‌اند که شرح حال امام حسین(ع) را خوانده‌اند. در جایی می‌خواندم از نومسلمانی پرسیده بودند چرا به اسلام گرویده‌ای، گفته بود، شرح حال امام حسین(ع) را که خواندم، دیدم نخستین کسی که از بنی‌هاشم به میدان نبرد تاخته، فرزند امام حسین(ع) بوده و دریافتم ایشان حق و برحق است. پس من هم به دنبال حق آمدم و مسلمان شدم.

مثلا وقتی دیدم امام، فرزند جوان خود را نخست و بی‌تامل به میدان می‌فرستد، ولی درباره دیگران مانند قاسم‌بن حسن خیلی اشکال‌تراشی کرد و نگذاشت تا این‌که وصیت‌نامه پدر را آورد و دست و پای حضرت را بوسید تا اجازه میدان گرفت.

امام(ع) به قمربنی‌هاشم اجازه نبرد نداد گفت برو آب بیار. اما برای حضرت علی‌اکبر(ع) چون کسانی دورش را گرفتند و به نوعی مانع بودند، فرمود دور او را خلوت کنید چراکه «ممسوس بذات‌ا...» یعنی مماس با ذات خداست...

؟ از عناياتی که در مجالس و برگزاری‌های حسینی به ویژه شاهدش بودید یا از منابع و افراد موثق و قابل اعتماد دریافت داشتید بفرمایید.

ما قابل این حرف‌ها نیستیم اما از بزرگواری اهل‌بیت(ع) همین است که عنایت‌شان شامل همه هست. کارگری از قریه بزنط به دیدار حضرت رضا شتافت و مهمانشان شد. آقا به گونه‌ای ویژه از ایشان پذیرایی کرد در رختخواب مخصوصی او را خواباند. فردایش در ظرف‌های ویژه‌ای برایش خورد و خوراک آورد و... بزنطی چشم‌هایش را با حیرت می‌مالید حضرت دلیلش را پرسید گفت می‌خواهم ببینم خواب نباشم، من کجا و چنین پذیرایی‌ها و احترامی، من فقط یک عمله‌ام. حضرت رضا(ع) فرمود به ما گفته شده بزنطی در مجالس جد ما حسین(ع) خدمتگزاری می‌کند. بزنطی ما به اهل توسل و کسانی که در مجالس ما خدمتگزارند در آن جهان، محبت‌هایی می‌کنیم که در ذهن کسی نمی‌گنجد...

مثل جنین که در آن شرایط نمی‌داند ماشین مدل بالا و... یعنی چه...

؟ منظورم بیشتر از دوران معاصر است که اشاره‌ای بفرمایید زیرا مسلما مخاطبان ما از نقل‌های تاریخی آگاهی دارند؟

حدود ۷۰ سال پیشتر یک نصرانی هرگاه از شهرش به بازار شهری دیگر برای خرید می‌آمد در یک مسافرخانه جا می‌گرفت. چون در فقه‌شان خوردن غذایی حرام بوده که مسلمان تهیه کرده باشد. این بار خریدش چهار قران از ۱۰ تومان کمتر می‌شود. در آن وقت می‌بیند مردم برای عزاداری سیدالشهدا پول جمع می‌کنند آن چهارقران را هدیه می‌کند و قبض هم نمی‌گیرد. شبانگاه در خوابی یا مکاشفه‌واری خدمت پیامبر معظم اسلام می‌رسد که می‌فرماید فلانی چون در عزای فرزندم شرکت‌کردی، فرزندانت را تا هفت نسل از نظر مادی بیمه می‌کنم اما اگر خواهان دستگیری ما در آن جهان هم هستی باید مسلمان شوی... حضرت او را می‌آموزاند و اسلام می‌آورد. فردا غذا سفارش می‌دهد مسافرخانه‌چی می‌گوید به اینها دست مسلمان خورده. می‌گوید اگر تو را پدرت مسلمان کرده مرا خود پیامبر مسلمان کرده‌است.

بنابراین اثر خدمت به پیشگاه اهل بیت(ع) نجات‌بخشی و رستگاری است حتی اگر هیچ کاری هم از دست‌مان نمی‌آید، دست کم شرکت در جلسات است یا شستن ظرف‌ها و خدمات این‌چنینی. همین که در جلسه‌ها سیاهی لشکر باشیم هم اثر خودش را دارد. البته استاد دستغیب در کتاب داستان‌های شگفت این نقل را آورده‌است.

> **اگر ما به اخلاقیات عمل نکنیم، هرچقدر تلاش کنیم به مجلس شور ببخشیم، جذب‌کننده نخواهد بود**

؟ محبوبیت مداح چگونه فراگیر می‌شود و این چنین محبوبیتی را چه چیزی بیمه می‌کند؟

تقوا. اگر تقوا باشد بسیار خوب است و مداح را محبوب و در برابر حواشی و آفات بیمه‌اش می‌کند. اگر گرایش به مادیات پیدا کند، از قبل نرخ تعیین کرده باشد و کمتر از آن را نپذیرد، از ریشه کارش را باطل می‌کند. یکی از استادان می‌فرمودند اگر در مجلسی رفتید و یک تومن یا ده ریال گرفتید زیاد گرفته و سر بانی کلاه گذاشته‌اید و اگر صاحب مجلس خانه و مغازه و... به اسم‌تان کرد، کلاه سرتان رفته زیرا عظمت امام حسین(ع) فراتر و بالاتر از این چیزهاست. اگر خود بانی به شما خانه و... بدهد خودش دوست داشته که ببخشد اما اگر از قبل نرخ بگذارند، چنین کارهایی به مجلس اهل بیت و... ضربه‌های بدی می‌زند.

؟ جلسات نسل پیش باعث پالایش روح و ارتقای آگاهی دینی می‌شد اکنون بیشتر جوشش احساس و غلیان شور است، چرا؟

مردم چون آگاهی ندارند، طالب مداحان جوان، بیشتر از پیرغلامان است چون نظرشان این است که مداح جوان به مجلس حال و شوری می‌دهد و مردم هم طالب شور و احساس و هیجان هستند. قاعده کلی است و به خوب و بد آدم‌ها ربطی ندارد.

در مجالس بزرگان و قدیمی‌ها و پیرغلامان هنوز شیوه پوشش و ادب مجلس و... چنان رعایت می‌شود که هر بیننده‌ای احترام به صاحبان مجلس یعنی اهل بیت(ع) را به روشنی حس می‌کند. اسم نمی‌برم... برگزاری‌هایی که حرکات‌شان از وقار به دور و با نجابت مجلس اهل بیت(ع) ناهمخوان است، حساسیتی هم وجود ندارد که چرا؟

هست! نمی‌خواهیم بگوییم نیست. آن هم طالب خودش را دارد...

؟ نکته آخر را به مداحان جوان و تشنگان مکتب اهل بیت(ع) بگویید چگونه جاذب خلق باشیم؟

خیلی کوچک‌تر از آنم که اندرزیارهنمون این حرف‌ها را باید بزرگانی بزنند که فیض ببریم.

ولی عمل ما باید طوری باشد که جذب‌کننده مردم به مجلس و هیات امام حسین(ع) باشد وقتی ما اهل تقوا بودیم مرتب و منظم بودیم و... خواه‌ناخواه مردم جذب می‌شوند مثل آهن‌ربا که آهن را جذب می‌کند هرچقدر فاصله داشته باشد.

؟ همه عاشورا و امام حسین(ع) برای خداست، رنگ خدایی دارد و تجلی ـ به‌قول حضرت زینب (س) ـ زیبایی کردگار، روش این‌گونه حسینی‌شدن از نظر شما چیست؟

از دو راه می‌شود حسینی شد؛ یکی ترک‌کردن گناهان و دیگری محبت‌کردن به مادر و پدر، غیر از این دو راه هرکسی برود به بن‌بست می‌خورد. فرقی نمی‌کند چه کسی باشد عالم باشد یا جاهل... به‌قدری مسأله مادر و پدر مهم است که شخصی خدمت امام صادق(ع) می‌آید و عرض می‌کند: یابن رسول‌ا... در حال نماز ظهر بودم در رکوع رکعت چهارم که ذکر رکوع را می‌گفتم مادرم صدایم زد، تکلیفم چه بود. حضرت فرمود باید نمازت را می‌شکستی و به پاسخگویی مادرت می‌شتافتی سپس برگشته از آغاز دوباره نمازت را بازمی‌خواندی.

متوکل عباسی از کافرترین خلفای بنی‌العباس است هفده بار آن روضه مقدس را با خاک یکسان کرد و دست زائران را می‌برید و چه جنایت‌ها که مرتکب نشد... پسرش در دیداری با امام هادی(ع) از ایشان شنید که اگر به پدرت بی‌احترامی کنی خیری از زندگانی‌ات نمی‌بینی. پسر گفت او که این همه جنایت کرده و... امام فرمود: اما برای تو پدر است. توضیح خواست آقا به نقل از امام چهارم فرمود، بر الوالدین و لو کانا کافرین... به مادر و پدرتان باید نیکی کنید هرچند هر دوشان کافر یا فاسق... باشند. لذا کسی که این دو کار را انجام بدهد حسینی می‌شود غیر از این راهی ندارد.

؟ یاران امام حسین(ع) انسان‌های ویژه‌ای هستند درباره‌شان نکته‌ای می‌فرمایید؟

همه‌شان خوب بودند. منتهی‌الامال را نگاه کنید باب دهم که امام رضا(ع) فرمودند: در کربلا کسانی را قطعه‌قطعه کردند که پیش از آن به خوبی‌شان هیچ‌کسی نبوده است و پس از آن هم به خوبی‌شان هیچ‌کسی نمی‌آید و هیچ‌کسی نباید کسی را با اینها مقایسه یا برابر کند. ما در مقابل آنها آدم به حساب نمی‌آییم... در خانه قمر بنی‌هاشم بر ما فضیلت دارد.

؟ درباره برخی ناهنجاری‌ها بگویید که در برگزاری‌ها از سوی برخی دسته‌جات یا اعضاشان دیده می‌شود که طرف غرض و مرضی ندارد بلکه از سر نپختگی یا ناآگاهی به چنان ناصوابی دست می‌زند؟

چنانچه کسی بخواهد امر به معروف کند نخست باید به او محبت کند با او گرم بگیرد سپس کارها و ویژگی‌های خوبش را بشمارد و به رویش بیاورد که مثلا به شما چنین و چنان عنایتی شده سپس بیفزاید چه خوب است کسانی که چنین خوبی‌هایی دارند این نارسایی جزئی را هم کنار بگذارند.

؟ از کربلا بگویید از روح عاشورا و آن معناهایی که محور این «امر اصلاحی» است؟

اندیشه محوری امام در عاشورا همان انسانیت است به داد مردم رسیدن و به نیازمندان کمک کردن.

مجید آزاد - جام جم

برش

مداحان قدیم آدم عادی نبودند، اهل فقه و شرعیات بودند و آگاهی‌های‌شان در حوزه دین و اعتماد عمومی، آنها را محل مراجعه مردم و حتی پاسخگوی مسائل شرعی‌شان ساخته بود.

سابق براین خود مردم از مداحان پرسشگری می‌کردند و خواهان چنین مهمی بودند و شرعیات‌شان را از آنها می‌پرسیدند همچنین احکام مجالس حسینی را و... امام صادق(ع) فرمود: کار خوب، خوب است از شما خوب‌تر و کار بد، زشت است و از شما بسی زشت‌تر و بدنماتر است. اگر دوستان ما کار خوب انجام بدهند، بسیار خوب‌تر است هرچند یک بد هم کار خوب بکند خوب است. کار بد را هرکس انجام بدهد بد است اما تو که دوست ما هستی اگر انجام بدهی بد اندر بد است و آبروی اسلام می‌رود؛ زیرا مردمان دین‌شان را با شما و رفتارتان مقایسه می‌کنند و شما را الگو به حساب می‌آورند.

زمانی شرکت در روضه و فیض گرفتن، هدف اصلی بود اکنون گاهی اوقات پامنبر بودن و منسوب بودن به فلان مداح و بهمان جای جلسه مهم‌تر از خود روضه و بهره‌مندی از مجلس اهل بیت(ع) به شمار می‌آید... با این‌که روضه‌های خانگی کماکان در شمار چشمگیری برگزار می‌شود. روضه خانگی الحمدلله خیلی زیاد است. روزی نیست که از هشت نه روضه کمتر شرکت کنم.

البته آن غلظت‌های قدیم را ندارد، معنویاتی که سابق به‌ویژه در بازار بود دیگر نیست. قدیم به گفته مرحوم پدرم بازاری‌ها پیش از آغاز کار به مسجد می‌رفتند و نخست درس مکاسب (احکام تجارت) می‌خواندند، بعد در مغازه را باز می‌کردند. اما الان خیلی‌ها حتی نمی‌دانند مکاسب چیست. زیرا هرچه مردم به مادیات و تزئینات گرایش پیدا کنند از معنویات کنار می‌روند.

راهبرد

شعاعی از آفتاب

مداحی معیار
با نگاهی به نظرگاه مقام معظم رهبری

اگر قرار باشد عاشورا به کار امروز بیاید و در زندگی ما مؤثر باشد، باید بدانیم چه چیزهایی ما را در این مسیر قرار می‌دهد و چه چیزهایی ما را از مسیر عاشورا دور خواهد کرد. مداحی، محل نشر معارف حقه خاندان وحی است و از دیگرسو مورد طمع و توجه دشمنان دین تا از این ناحیه به اسلام ناب محمدی گزند بزنند. شگفتا در برخی مراسم و برگزاری‌ها شاهد انحراف‌های جدی در محتوا و ساختار مداحی‌ها هستیم. در این فرصت، گزاره‌ها و فرازهایی از فرموده‌های مقام معظم رهبری را یادآور می‌شویم که شامل سفارش‌ها و توصیه‌های ایشان به مداحان و ویژگی‌های مداحی و بایدنبایدهای این کار مهم و شریف است.

- «من اصرار دارم که این نکته را برای برادران عزیز مداح ـ چه آنهایی که به صورت حرفه‌ای مداح هستند، چه آن کسانی که گاهی در کنار کارهایشان این کار را انجام می‌دهند ـ تکرار بکنم که این نقش، نقش بسیار مهم و حائز اهمیت و حساسی است؛ این را کم نگیرید. ۱۳۶۹/۱۰/۱۷».
- «کارتان سخت است عزیزان! کار شما برخلاف این‌که بعضی‌ها خیال می‌کنند چهار کلمه حفظ کنیم و یک صدای بازی هم داشته باشیم بس است؛ نه! کار خیلی سخت است. کار، هنرمندانه، مؤثر، هدایتگر و جهت‌بخش باشد. ۱۳۸۶/۴/۱۴».
- «مداحی، معرفت‌افزایی است. مداحی، پراکندن معرفت و حکمت و امید و عقیده راسخ است. مداحی، جوشاندن چشمه‌های عواطف در دل‌هاست؛ با استفاده از هنر شعر، هنر آواز، هنر اجرا. ۱۳۹۲/۲/۱۱».
- «مبادا پانصد نفر، هزار نفر، گاهی ۱۰ هزار نفر در جلسه‌ای جمع شوند و یک ساعت برای آنها نغمه‌سرایی شود اما چیزی به آنها داده نشود. ۱۳۸۰/۶/۱۸».
- «بسیار کارساز و مهم است و نقش ایمان‌آفرین و نقش فرهنگ‌سازو نقش مستحکم‌کننده پیوند قلبی میان پیروان و آن محبوبان یعنی اهل‌بیت(ع) از نقش‌هایی است که مداحان دارند. ۱۳۸۶/۴/۱۴».
- «کار مداح، استفاده از هنر برای بیان حقیقت است. خود این ایستادن، با صدای خوش و با آهنگ زیبا شعری را خواندن ـ هم شعر هنر است، هم آهنگ هنر است، هم صدا هنر است ـ با چندین هنر، انسان یک حقیقتی را بیان کند، می‌تواند تأثیر مضاعفی در ذهن مستمع و حاضر در مجلس و مخاطب شما بگذارد؛ این خیلی نعمت بزرگی است، خیلی فرصت بزرگی است. ۱۳۹۱/۲/۲۳».
- «من بارها توصیه کرده‌ام، باز هم توصیه می‌کنم؛ منبرتان را، مجلس‌تان را تقسیم کنید به دو قسم: قسم اول، معارف و اخلاقیات. ما امروز به اخلاقیات احتیاج داریم، به معارف احتیاج داریم. ۱۳۹۰/۳/۳».
- «امروز هم پول می‌دهند و می‌گویند به ابتذال بکشید و اسلام را قدح کنید و اهل‌بیت(ع) را مورد مذمت قرار بدهید و شیعه را خراب کنید. ۱۳۶۸/۱۰/۲۸».
- «یکی از چیزهایی که من به‌خصوص می‌خواهم تکیه کنم، مسأله «انسجام اسلامی» است که ما گفتیم. انسجام اسلامی یعنی عصبیت‌های بین‌المذاهبی مسلمان‌ها نباید تحریک شود. شما نباید کاری کنید که عصبیت آن مسلمان غیرشیعه علیه شما تحریک شود؛ او هم متقابلا نباید کاری کند که غیرت و عصبیت شما را علیه خودش تحریک کند. آنها همین را می‌خواهند. ۱۳۸۶/۴/۱۴».
- «وحدت را حفظ کنید. اگر دیدید در جامعه بین شما کسانی هستند که عکس این رفتار می‌کنند، آنها را طردشان کنید؛ مخالفت خودتان را به آنها ابراز و اعلام کنید؛ اینها ضرر می‌زنند؛ ضربه می‌زنند. ضربه‌ای به اسلام می‌زنند، ضربه‌ای به تشیع می‌زنند، ضربه‌ای به جامعه اسلامی می‌زنند. این از جمله مسائل بسیار مهم است. ۸۶/۴/۱۴».
- «امروز اگر چنانچه بپرسند: «آقا حرفه مداحی به چی احتیاج دارد؟»، «یکی بخواهد مداح بشود، از امروز شروع کند، چه چیزی نیاز دارد؟»، دو سه چیز را می‌شمارید دیگر؛ می‌گویید باید صدایش خوب باشد، حافظه خوبی داشته باشد، بتواند شعر یاد بگیرد البته روح هم داشته باشد. یک انسانی با داشتن حافظه خوب و صدای خوش، می‌تواند بشود یک مداح. به نظر ما این کافی نیست. شما به مداح به چشم یک معلم نگاه کنید که می‌خواهد چیزی را به مستمع خود تعلیم بدهد. همه شماها این صلاحیت را دارید. هیچ‌کس را از این دایره نباید بیرون کرد. هر که شوق این کار را دارد، بسم‌ا... خیلی خوب است اما صلاحیتش را در خودش به وجود بیاورد. ۱۳۸۹/۳/۱۳».
- «مداحی اهل‌بیت(ع)، خیلی بالاست. هم مقام بالا و هم تأثیر زیادی در جامعه و ذهن مردم دارد. باید بدانید که چه کسی مداح است، مقدمات کار مداحی او چیست، چقدر شعر می‌داند، چقدر حفظ است و چقدر می‌تواند بخواند؟ این خصوصیات را باید مرکزی عهده‌دار شود. حالا نمی‌دانم این مراکز مرسوم باید این کار را بکنند یا خود شما به کیفیتی فکرش را می‌کنید. این چیزی است که دنیا و نیازهای جامعه امروز، غیر از آن را برنمی‌تابد و قبول نمی‌کند. باید این‌طور باشد. ۱۳۶۸/۱۰/۲۸».
- «گاهی کلمات مدح‌آمیزی از ائمه (ع) پشت سرهم می‌آوریم که نه درست مستمع به عمق این کلمات می‌رسد، نه با فهمیدن آن کلمات چیزی بر معرفت او اضافه می‌شود. اینها ارزش چندانی ندارد. ۱۳۸۰/۶/۱۸».